

LLETRES NUEVES

La poesía na mina

MANUEL D'ANDRÉS FERNÁNDEZ
"MÁNFER DE LA LLERA"

Hailos que dicen que na mina, pola so fealdá y aspeutu llóbregu, nun pue haber poesía. Y que'l mineru, al identificase con esi ambiente tan murniu, tampoco nun pue dotase d'esi don espiritual del poeta.

Nun vamos dicir equí agora que la mina ye guapa y que'l so ambiente seya mui afayadizu pa la expansión del espíritu. Non. La mina ye fea por naturaleza y ye materialista nel so ambiente. Pero ún atalanta que la poesía nun ye sólo guapura, dulzor y color; ye tamién espresión del sentimientu —cualesquier sentimientu—, canciu al esfuerciu y al sacrificiu, dolimientu ante la traxedia y pregón del trunfu ante los avatares qu'a diario concurren na mina.

Y naide s'atreverá a negar que na mina esiste'l sentimientu, l'esfuerciu, el dolor y el trunfu. Y si nos esforciamos un migayín, hai tamién guapura, heroísmu, amor... Quiciás, aparentemente, abonden los fechos tristemente materiales, pero non por eso dexen d'esistir el restu de los valores humanos. Lo que pasa ye que los dolimientos del mineru afloren a la superficie mui de ralo en ralo: sólo cuando se produz una catástrofe con dellos muertos. Sin embargo, l'home de la mina ta sintiéndolos de continuo. El sentimientu y el sacrificiu enxamás nun se ven, y si dalguna vegada salen a la lluz, fáenlo tracamundiaos. Xeneralmente, el trunfu del mineru sobre l'ambiente y los elementos que lu envuelven, queda nel anonimatu por consideralo yá como daqué connatural nel so cotidianu batallar.

Nun vamos atopar enxamás poesía en nenguna parte si aneciamos en midir cola vara de lo material los actos de la vida. Y atoparémola siempre cuando empleguemos la midida del espíritu; ye dicir, los güeyos del alma. Too depende del estáu anímicu y de la predisposición del poeta.

La mina, por mui apavoriante y tenebrera que nos abulte, tien tamién la so poesía. Una poesía más dura y áspera que la que davezu conocemos... Pero poesía. Nun canta'l poeta de la mina a la esplandiente vexetación, porque ellí nun esiste. La poesía de la mina nun engarrida a l'allegría del vivir, porque nesi mundu nun se vive, sólo se dura, y esto col permisu de los elementos soterraños. Pero glorifica'l trabayu, aloya l'heroísmu y empondera la figura del mineru, la virtú del compañerismu y el sentimientu de la solidaridá. Y equí ta la orixinalidá de la poesía minera; una poesía desemeyada si se quier, pero a la fin poesía; cola so propia espresividá, col so ecu güecu, fondu, salú de les coraes de la mesma tierra.

Hai abnegación nel llabor calláu y constructivu de tou esi exércitu d'homes, colosos del so-suelu, que col so esfuerciu y constancia punxeren un día (nuna dómina de crisis) los cimientos nos que se sofító la economía del Estáu. Y hai espíritu de xusticia neses aiciones de solidaridá y compañerismu de les que falábemos enantes, cuando se trata de defender los llexítimos derechos sociales de la so castra.

Hai grandeza nel airosu castillete d'aceru que se levanta como arrechu centinela penriba del llaboriosu valle mineru. Hai ritmu nes roldanes y nos cables que tiren de les xaules —cargaes de vagones enllos de carbón— pel vacíu vertical del pozu; carbón amoyentao de mugores y aforfugos de los que, con riesgos y con rixu, arrínquen-ylo al testeru.

Hai gallardía na silueta del picador que sal de casa al riscar l'alba camín d'esi llóbregu Reinu de les Tiniebles, onde tien d'encarase a esi duru tayu de la inclinada rampla. Y ye un tienu poema'l contemplar la pequeña silueta del rampleru, el clásicu "guah.e", que suaña con llegar a picador pa ganar más perres que llevar a casa, y al empar pa presumir d'home los domingos charrando colos amigos nuna sidrería, y tamién convidar a la mocina al cine o al baille.

Hai espresividá d'orixinales y maraviosos efeutos na fisionomía de los homes de la mina, entregaos dafechu y de cutio a la so dura y diaria xera nos tayos.

El retumbu del martiellu y l'estrueldu de los barrenos son como épicu poema escritu ente'l polvu y el grisú na escuridá de la mina.

Hai simetría nel cuadru de madera construyíu pol entibador y el so ayudante, que representa un arcu de trunfu per onde pasa vencedor el relevu qu'entra o sal, y los trenes cargaos d'oru prieto.

Faise'l poema tráxicu cuando la Guaxa cabalga ente quiebres y derrabes, ente costeros y maderes estrapallaes, mecies colos cuerpos estallazaos de los mineros, y cuando'l grisú, ensin avisu previu, da'l so espantible gatuñazu de muerte.

¿Y nun ye heroicu'l poema que compón el mineru xugándose munches vegaes la so propia vida al intentar salvar la de los sos collacios en trance? ¿Y nun se llamará poesía épica a aquella cuando, con trunfante esfuerciu, s'arrampuña a la Guaxa les vides que tuvieren soterraes, y en so poder, demientes varies hores o díes?

Yá vos digo qu'hai poesía na mina. Tolos mineros llevamos dientro un poeta. Un poeta qu'escribe diariamente'l so poema de cantu al trabayu, xugándose al empar la salú y la vida. Que compón tamién la música de los sos poemas cuando'l martiellu picador, emburriáu por callosos manes de fierro, se cinca solmenando pela dura veta, y cuando, pela aición del so esfuerciu, cayen tintinantes sobre les mampostes escribiendo y encolingando notes nel pentagrama mineru. ¡Pura poesía!

Cada pingarata de sudu vertío na rampla o na galería ye un versu tisnáu de polvu. Cada postadura colocada en tayu o en cuadru llantáu en testeru, ye un estrofa; y cada xornada minera ye un poema completu. ¡Claro que la mina tien poesía! Anque s'escriba con sudores y fatigues, con fueu, sangre y muerte.

Vamos esperar qu'en muchos años tovía siga habiendo mines n'Asturies y, polo tanto, mineros. Pa que siga habiendo tamién poesía minera y mineros poetas.